

Қ. ӘБІШЕВ, Ә. Қ. ӘБІШЕВА

ФИЛОСОФИЯ

(жоғары оқу орындары студенттерге арналған)

ОҚУ ҚҰРАЛЫ

Алматы – 2020 ж.

УДК
ББК
Б

*Қазақ Ұлттық әл-Фараби атындағы университетінің
философия және саясаттану факультеті мен РИСО-сы
жариялауға ұсынған
(хаттама № 2020 г.)*

Рецензенттер:

философия ғылымдарының докторы, профессор А. Сағиқызы
философия ғылымдарының докторы, профессор Р.Қ. Қадыржанов
философия ғылымдарының докторы, профессор Т.Х. Ғабитов

Қ. Әбішев, Ә. Қ. Әбішева

Б Философия: оқу құралы / Қ. Әбішев, Ә. Қ. Әбішева – Алматы: Қазақ университеті, 2020. – с.

ISBN

Осы басылым философияда бұрынғы жарияланып жүрген оқулықтардан әлдеқайда өзгеше. Философияның «мәңгі» мәселелері мұнда адам ойлау қабілеттері жүйесінің ұғымдары мен категориялар түрінде қойылып әрі айқындалуға бағытталған. Оқулықта философиялық проблемалар таным мен жасампаздықтың ішкі логикасы жағынан қаралады. Сондықтан авторлар бұрынғы оқулықтарда қаралмаған біраз тақырыптарды бұған кіргізуді қажет деп тапты. Кітапта философиялық тұрғыдан қазіргі негізгі психологиялық теорияларды, саналылық пен бейсаналылықтың арақатынасы және т.б. мәселелерге сыни талдаулар ұсынуды да беріп отыр.

Оқулық жоғары оқу орындарының студенттері, магистранттары, докторанттары және философия мәселелеріне деген ынталы оқушыларға арналады.

Қ. Әбішевтың бөлімдері – бірінші – төртінші, Ә. Қ. Әбішеваның бөлімі – бесінші.

**УДК
ББК**

ISBN

© Қ. Әбішев, Ә. Қ. Әбішева, 2020
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2020

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз.....	3

Қ. ӘБІШЕВ

БІРІНШІ БӨЛІМ

ФИЛОСОФИЯ – АДАМНЫҢ РУХАНИ ҚЫЗМЕТІНІҢ ӨЗГЕШЕ САЛАСЫ

I тарау. Философия тарихының негізгі кезеңдері.....	11
§1. Философияның түпкі мәселесін айқындау. Антика дәуірі. Сократ және Платон.....	11
§2. Жаңа дәуір философиясы.....	19
§3. Классикалық неміс философиясы.....	31
§4. Философия және ғылым.....	43
§5. Философия және көркемөнер.....	48

ЕКІНШІ БӨЛІМ

ФИЛОСОФИЯ ҚАРАСТЫРАТЫН НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕР

II тарау. Адамның әлемдегі болмысы.....	51
§1. Құндылық, мақсат және қоғамдық қатынастар.....	51
§2. Адамдық мәнділік деген не?.....	67
§3. Еркіндік.....	71
§4. Іс-әрекет.....	81
§5. Адам болмысының өзіне жаттанған формалары.....	86

ҮШІНШІ БӨЛІМ

АДАМНЫҢ РУХАНИ ДҮНИЕСІ

III тарау. Адам психикасы. Ойлау: сана және бейсаналық (бессознательное).....	98
§ 1. Ойлау мен болмыстың арақатынасы. Реальдық және идеалдық.....	98
§ 2. Ойлау және оның органы.....	104
§ 3. Бейнелеу және жаратымпаздық (творчество).....	105
§ 4. Сана және бейсаналық (бессознательное).....	107
§ 5. Адамдық "Мен".	

"Меннің" рефлексиялық табиғаты.....	111
§ 6. Жаттану және жеке адамның екі "Менге" айрылуы (раздвоение "Я").....	113
§7. Сезімділік (чувственность).....	118
§ 8. Пайым (рассудок) және зерде (разум).....	121
§ 9. Пікір (суждение), ұғым (понятие) және ой түйіндеу (умозаключение).....	125
§ 10. Анализ және синтез.....	132
§ 11. Идея.....	136
§ 12. Нақтылық және абстрактылық.....	139

ТӨРТІНШІ БӨЛІМ

АДАМ БОЛМЫСЫ МЕН ОЙЛАУЫНЫҢ ЖАЛПЫ ФОРМАЛАРЫ

IV тарау. Болмыс пен ойлаудың жалпы формалары.....	142
§ 1. Іс-әрекет және тәсіл проблемасы.....	142
§ 2. Диалектика және метафизика.....	144
§ 3. Категориялар туралы жалпы ұғым.....	151
§ 4. Болмыс туралы жалпы ұғым. Болмыс және ештеңе (ничто).....	155
§ 5. Субъект және объект	158
§ 6. Қалыптасу (становление).....	159
§ 7. Нақты бар болмыс. Сапа.....	162
§ 8. Бірдеңе және өзге (нечто и иное).....	164
§ 9. Материя және форма.....	166
§ 10. Қозғалыс.....	169
§ 11. Кеңістік пен Уақыт.....	170
§ 12. Шектілік және шексіздік.....	176
§ 13. Өмір. Өлім. Мәңгілік.....	180
§ 14. Өзі-үшін болмыс (для-себя-бытие). Мөлшер (сан).....	181
§ 15. Өлшем (мера).....	185
§ 16. Қайшылық.....	193
§ 17. Негіз.....	198
§ 18. Жағдай (условие).....	201
19. Даму.....	204
V тарау. Мәннің жалпы формалары.....	212
§ 1. Мән және құбылыс (сущность и явление).....	212
§ 2. Мазмұн және форма.....	215

§ 3. Ішкі және сыртқы.....	217
§ 4. Өмір сүру (существование).....	219
§ 5. Заң.....	223
§ 6. Бүтін мен бөлік.....	230
§ 7. Шындық және мүмкіндік (действительность и возможность).....	236
§8. Қажеттілік және кездейсоқтық (необходимость и случайность).....	242
§ 9. Субстанция және модус (акциденция).....	246
§ 10. Себептілік.....	251
§ 11. Жалпылық және жалқылық.....	254
§ 12. Ақиқат, көркемдік және жақсылық.....	259

Ә. Қ. ӘБШЕВА

БЕСІНШІ БӨЛІМ

ЖАН ЖӘНЕ ОЙЛАУ ХАҚЫНДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КОНЦЕПЦИЯЛАРДЫҢ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Алғы сөз	268
VI тарау. Мән және жеке психикалық даму (сущность и индивидуальное психическое развитие).....	
§1. Категориялар адамдардың дүниеге қатынасы	269
§2. Категориялар және жеке адамның дамуы.....	276
VII тарау. Адам психикасы жөнінде З. Фрейдтің концепциясы	286
§ 1. Психоанализ концепциясының қалыптасуының бастауыш кезеңі.....	286
§ 2. Психоанализдың әдісі мен әдістемесі.....	290
§ 3. Адам психикасының әрекет-қимылдары. Сөйлеудегі, оқудағы, іс-әрекеттердегі жаңылыстардың психикалық мазмұны.....	292
§ 4 Түскөруді сараптау.....	293
VIII тарау. Психоанализдегі сана мен бейсаналықтың арақатынасы туралы мәселе	296
§ 1. Сана, бейсаналық және адам еркіндігі.....	296
§ 2. Бұхаралық психология. Адам және қоғам проблемалары.....	302
§ 3. Жеке адам (индивид) және бұқара. «Мен» және бұқаралық психология.....	303

§ 4. Адам «Менінің» құрылымы.....	304
§ 5. З. Фрейдтің концепциясындағы адамды, оның психикасын түсінуіндегі қайшылықтары.....	306
§ 6. Бүтін мен бөлік.....	230
§ 7. Шындық және мүмкіндік (действительность и возможность).....	236
§ 8. Қажеттілік және кездейсоқтық (необходимость и случайность).....	242
XIX тарау. Психологиядағы «Мен» және тұлға туралы теориялар...	310
§ 1. К.Г. Юнгтың аналитикалық психологиясындағы бейсаналық туралы концепциясы және тұлға теориясы.....	310
§ 2. А. Адлердің жеке тұлға психологиясы. Кемістік комплексі.....	313
§ 3 Э. Фроммның іліміндегі адам және қоғам. Адамның дүниедегі болмысының ұстанымдары: иемдену немесе болу?.....	314
§ 4. Тұлғаның өзін өзі реальдылыққа айналдыру проблемасы. К. Хорнидың концепциясы.....	317
§ 5. А.Г. Маслоу және В. Франклдың іліміндегі құндылық пен еркіндік проблемасы.....	323
<i>Цитата келтірілген әдебиет</i>	327
ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР	329
МАЗМҰНЫ	331

